

bron 7

Lady Maria Nugent is de echtgenote van de Britse gouverneur van Jamaica. Zij houdt een dagboek bij tijdens haar verblijf op het eiland. In 1803 schrijft ze:

Ik heb mezelf vermaakt met het lezen van het bewijs dat de indianen van de *Petitie voor de Afschaffing van de Slavernij* hebben gepresenteerd. Voor zover ik kan zien en horen over de mishandeling van slaven, denk ik dat wat zij hierover zeggen zwaar overdreven is. Ongetwijfeld zullen er mensen zijn die hun macht wel eens misbruiken; maar in het algemeen geloof ik dat de slaven extreem goed behandeld worden. Toch denk ik dat de slavenhandel niet nodig zou zijn, als religie, fatsoen en orde onder de zwarten zou heersen; als zij overgehaald konden worden om te trouwen.

bron 8

Hendrik Witbooi is de leider van de Nama (een volk in het huidige Namibië). In 1890 schrijft hij een brief aan Maharero Tjamuaha die de leider is van het Herero-volk:

Ik weet niet hoe goed je hierover hebt nagedacht. Kan jij voldoende de gevolgen overzien van het vragen van Duitse bescherming? Ik weet niet zeker of jij en de Herero de gebruiken, wetten en acties van een buitenlandse mogendheid begrijpen. Ik weet niet zeker hoelang je onder hun bescherming zult kunnen blijven. Het gedrag van dr. Göring¹⁾ zal voor jou onbegrijpelijk zijn! Je zult wel heel ontevreden zijn als je niet langer kunt handelen volgens je eigen wensen, wetten en oude gebruiken. Maar het is nu duidelijk al te laat. Je hebt dr. Göring zijn zin al gegeven. Hij gaat duidelijk niet voor jou buigen en jij zult je ongemakkelijk gaan voelen als je voor hem moet buigen. Omdat hij je nu al in zijn macht heeft, kan niemand je meer helpen.

noot 1 Dr. Göring is de commissaris van de kolonie Duits-Zuidwest-Afrika.

Toelichting:

De Herero sluiten in 1890 een verdrag met Duitsland. De Nama zijn dan al jarenlang in oorlog met de Herero over landbouwgronden.

bron 9

Wolfgang Teubert wordt in de jaren 1920 lid van de SA, een paramilitaire organisatie van de NSDAP. Hij beschrijft de sfeer in die periode:

Het was spannend. Er was kameraadschap, de mentaliteit van 'er voor elkaar zijn'. Dat is voor een jongeman iets fantastisch, zeker toen. We marcheerden achter de hakenkruisvlag door de stadjes. Naast het werk was de SA onze enige bezigheid. Er was gevaar, de bedreigingen door andere lui¹⁾. Avond aan avond beschermden we bijeenkomsten om de SA te ondersteunen, niet alleen in onze stad, maar op allerlei plaatsen. We hadden geen wapens, maar gebruikten onze vuisten als zelfverdediging en aanvalswapen als het nodig was. En het was vaker wél nodig dan niet! Stoelen breken in de zaal en dan met de stoelpoten vechten, dat gebeurde ook.

noot 1 Teubert bedoelt de communisten.

bron 10

Foto van Duitse krijgsgevangenen van de westerse geallieerden. Deze gevangenen zijn opgesloten in *Rheinwiesenberg*, waar tussen april en oktober 1945 meer dan een miljoen gevangenen verblijven:



bron 11

Affiche van de actiegroep *Wij Vrouwen Eisen* uit 1975:



Toelichting:

De KVP (Katholieke Volkspartij) en de ARP (Anti-Revolutionaire Partij) waren twee confessionele partijen, die deel uitmaakten van het kabinet Den Uyl (1973-1977).

Aan de bovenkant van de affiche staat: met u. over u. zonder u

Aan de onderkant van de affiche staat: “Wij weten precies wat goed voor je is ...!”

Boven de vrouw staat:

Wij vrouwen eisen:

- Abortus uit het wetboek van strafrecht
- Abortus in het ziekenfondspakket
- De vrouw beslist

bron 12

Op 14 juni 1989 ontmoeten Michail Gorbatsjov en Helmut Kohl elkaar. Tijdens het gesprek zegt Helmut Kohl:

Ik zal u zonder omwegen vertellen dat Erich Honecker mij veel zorgen baart. Zijn vrouw heeft zojuist een verklaring afgelegd waarin ze de DDR-jongeren opriep de wapens op te nemen en de verworpenheden van het socialisme tegen vijanden van buitenaf te verdedigen mocht dat nodig zijn. Het is duidelijk dat ze suggereerde dat de socialistische landen die hervormingen doorvoeren, (...) de vijanden waren.

bron 13

Ruud Paesie publiceert in 2016 een boek over een slavenopstand die in 1785 uitbrak op een Nederlands slavenschip. In een recensie in *Parbode*, een Surinaams maandblad, staat:

Het traditionele beeld is dat het verbod op de slavenhandel en de afschaffing van de slavernij vooral het werk is geweest van witte abolitionisten en 'een handvol' zwarten. Volgens Paesie zorgden de opstanden op de slavenschepen ervoor dat er minder werd uitgevaren, en dat er zo dus minder slachtoffers werden gemaakt.

bron 14

Zijpaneel van de Gouden Koets met de afbeelding 'Hulde der Koloniën':



Toelichting:

De vrouw op de troon stelt Nederland voor. Links en rechts zijn inwoners van de toenmalige koloniën van Nederland afgebeeld.